

Opfølgning på spørgsmål fra KEF-udvalget i forbindelse med foretræde om "Farvel til gas" den 29. august 2024

Af Nina Holmboe

Herunder er et forsøg på svar på de spørgsmål, der blev stillet under foretrædet. Spørgsmålene er noteret efter hukommelsen. Svar er givet ud fra min personlige holdning og min erfaring i branchen.

Torsten Gejl (ALT) spurgte: "Hvor hurtigt kan I udrulle fjernvarme?"

Fjernvarmeselskaberne er i fuld gang nu. Politikerne ønskede klar besked til alle borgere om varmeforsyning i 2022 på baggrund af krigen i Ukraine og energikrisen. Kommunerne lavede på den foranledning kommunale varmeplaner i 2022, og fjernvarmeselskaberne lavede projektforslag (i 2023) for konvertering af områder fra gas til fjernvarme. Når et projektforslag er godkendt, har fjernvarmeselskabet forsyningspligt inden for 5 år. Dvs. i teorien er fjernvarmen "fuldt udrullet" i 2028.

Men! Det kræver tilstrækkelig med tilslutning/kundegrundlag for at der er selskabsøkonomi (og dermed også brugerøkonomi) i et fjernvarmeprojekt. Omkring 60-70% af varmegrundlaget i projektområdet skal tilslutte sig.

Pt. oplever en del projekter at de ikke opnår nok tilslutning. Det gør de blandt andet/især fordi forbrugerne ikke ser en grund til at skifte væk fra gas. Der installeres i dag nye gasfyr på trods af at levetiden på gasfyr er omkring 15 år (Dvs. de vil være udtjent omkring 2040).¹

Lige nu ser borgerne ikke en brændende platform. Derfor har vi brug for en klar udmelding om gasfyr. Og vi har brug for den NU. Om et år eller to er det nok for sent.

Når der ikke er økonomi i projekterne, vil fjernvarmeselskaberne droppe at udrulle fjernvarme. Det vil resultere i at flere og flere varmemefbrugere i byerne vil installere varmepumper. Fjernvarmen kan konkurrere med naturgas i forhold til miljø og klima. Men fjernvarme og varmepumper ligger på niveau mht. både pris og miljø/klima. Og det er derfor højst sandsynligt at der ikke vil komme fjernvarme til områderne, hvis der installeres mange varmepumper.

Varvevalget er komplekst for de fleste forbrugere. Og fjernvarmen kommer, hvis kommunen godkender projektet (på baggrund af samfundsøkonomi), hvis der er nok tilmeldte (tilslutningsprocent) og hvis udbudspriserne ikke bliver for høje, etc. Fjernvarmeselskaberne risikerer at miste troværdighed hvis de ikke kan levere efter forbrugernes forventninger. Og uden forbrugerbindinger, er forbrugernes tillid til selskabet en væsentlig faktor i forhold til fjernvarmens konkurrencedygtighed.

Næste spørgsmål er: skal der overhovedet fjernvarme til byerne? Mit svar er: Ikke for en hver pris. Mange steder skal individuelle varmepumper erstatte olie og gasfyr. Men i tætbebyggelse bør vi om muligt undgå støjgener fra de individuelle varmepumper. Desuden kan (og bør) fjernvarmen bidrage med en væsentlig fleksibilitet i forhold til elsystemet. Og vi skal have mulighed for at kunne udnytte fremtidig overskudsvarme.

¹ En anden udfordring pt er at mange fjernvarmeselskaber skal udrulle fjernvarme samtidigt (pga. det politiske pres) og det sætter markedspriserne op.

Signe Munk (SF) spurgte: "hvordan skal prisloftet i jeres optik fastsættes, så det giver mening?"

For det første giver prisloftet/pristjekkiet ikke mening. Og det løser ikke udfordringen med høje fjernvarmepriser i nogle områder.

Ifølge forslaget om ændring af varmforsyningsloven vurderes det at "indførslen af et prisloft for fjernvarme og ophævelse af tilslutningspligt, som følge af overskridelse af prisloftet, vil kunne medføre omkostninger i Forsyningstilsynet på 6,7 mio. kr. årligt, som finansieres af gebyrindtægter fra fjernvarmevirksomhederne, dvs. fra varmeforbrugerne." De penge kunne i min optik bruges bedre til en målrettet indsats (måske et rejsehold?) for de (få) fjernvarmeselskaber, som år efter år bliver nødt til at indkræve en høj fjernvarmepris.²

Fjernvarme er "hvile i sig selv", så der er ikke nogen som tjener på eller ønsker at opkræve høje varmepriser.

Prisloftet/pristjekkiet har til formål at give gennemsigtighed, men det lægges op til at det er "standard priser" for fjernvarme og individuelle varmepumper, som sammenlignes. Det er en teoretisk sammenligning og sjældent relevant for den enkelte forbruger, da få bor i standardhuset.³ Desuden er der ikke taget højde for andre konkurrenceparametre (service, komfort, innovation, energisystemtjenester, byudvikling, etc.)

Pristjekkiet kan måske give en falsk tryghed for lave varmepriser. Men hvis varmeforbrugerne vælger anden varmekilde pga. prisloftet, vil prisen blot stige for de resterende kunder.

Hvis fjernvarmeprisen over en 3-årig periode ligger over prisloftet (prisen for en teoretisk individuel varmepumpe), så skal selskabet lave en plan for hvordan fjernvarmeprisen reduceres. Det giver kun mening hvis prisen rent faktisk KAN reduceres. Fjernvarme er som sagt "hvile i sig selv" og må kun fakturere nødvendige omkostninger til forbrugerne. En plan for at reducere prisen giver også kun mening forudsat at kunderne ikke vil betale ekstra (i forhold til en individuel varmepumpe) for at få en god service, et fællesskab, komfort, bæredygtighed etc. etc. Det er netop servicen (at nogle andre klarer bøvlet), der gør at mange vælger fjernvarme.

Hvis politikerne ønsker at fjernvarmesektoren skal tage ansvar for den grønne omstilling og lave investeringer i fremtidens løsninger, så nytter det ikke kun at fokusere på pris. Hvis sektoren ensidigt reguleres på pris, vil selskaberne reducere deres risikovillighed og i sidste instans kun levere basal standard. Komfort, service, innovation, bæredygtighed vil blive nedprioriteret.

Henrik Frandsen (M) (eller var det Torsten Gejl (ALT)?) spurgte: "Er der andre instrumenter som vil hjælpe i udrulningen af fjernvarme?"

² Jeg noterer samtidigt at regeringen i forbindelse med finanslovsforhandlingerne foreslår at skære 12 mio. DKK i bevillingen til Forsyningstilsynet for 2025. Dette vil blandt andet betyde et forringet tilsyn med fjernvarmesektoren.

³ I Albertslund gives incitamenter til varmebesparelser via fjernvarmeprisen (tarif sammensætning). Mange har energioptimeret og de fleste forbrugere har således en lav varmepris, men sammenlignes med standardhuset vil varmeprisen se relativt høj ud.

Mange forbrugere ønsker en konkurrencedygtig/lav pris ved tilslutning, men på sigt er det en stabil pris der er afgørende for være konkurrencedygtig.

Overordnet set vurderer jeg at der er tre faktorer, der især betyder noget for selskabsøkonomien for nye fjernvarmeprojekter:

- Tilslutningen (hvor mange kunder der er til at betale regningen)
- Anlægsomkostningerne
- Renten

Tilslutningen til fjernvarmeprojekterne påvirkes blandt andet af de politiske udmeldinger om fremtiden for fjernvarme. Her er en slutdato for gasfyr relevant. Men også generel tiltro til fjernvarmen som en del af den grønne omstilling og rammer som giver stabile varmepriser. (bemærk ikke nødvendigvis meget lave priser, men stabile priser). En anden vigtig parameter her er at fjernvarme blandt andet tilvælges pga. den gode service. Mange steder ønsker kunderne i dag (over 90% de steder det tilbydes) at fjernvarmeselskabet ejer og vedligeholder fjernvarmeenheden, som sidder i hjemmet og veksler varme fra fjernvarmevandet til varmt brugs- og radiatorvand (såkaldt abonnementsordning). Det giver også en række fordele for selskabet og fællesskabet, hvis alle fjernvarmeenheder installeres og vedligeholdes effektivt. Der bør ikke sættes administrative begrænsninger på selskabernes abonnementsordning for fjernvarmeenheder.

Anlægsomkostningerne afhænger af teknologiudvikling og markedet. Her er det en ulempe at mange fjernvarmeudrulningsprojekter er igangsat samtidig med stort pres for at blive gennemført med samme slutdato.

I forhold til renten afhænger det især af de finansielle markeder. Men som nævnt under foretrædet er det også væsentligt at afskrivningsperioden svarer til levetiden for anlægget (produktion, rør etc.). Derfor vurderer jeg at det er betydende, hvis vi fra 2025 kan afskrive ledningsnettet over 45 år. (Vi har ikke nået at regne på den konkrete konsekvens i vores projekter endnu). I relation til renten har den kommunens vurdering af risiko i projektet også betydning. Kommunerne yder i mange tilfælde kommune garanti for infrastrukturinvesteringerne og skal i den forbindelse vurdere projekterne. Her vil det hjælpe med stabile rammer fra staten.

Henrik Frandsen (M) kommenterede: "Er Store Heddinge tyndt befolket?"

Store Heddinge er IKKE tyndt befolket. Der bor 3.600 mennesker i Store Heddinge. Det er lige så mange som der bor i Nexø på Bornholm. Det er en gammel købstad, en stationsby med etageejendomme og tæt bebyggelse.

I forhold til om det giver mening med kollektiv forsyning/fjernvarme i en by er det varmetæthed som er afgørende. Ifølge Varmeplan Danmark fra 2021 er varmetætheden 43,85 kWh/m² i det centrale Store Heddinge og hhv. 15,7 kWh/m² og 12,4 kWh/m² i det nordlige og sydlige Store Heddinge.

Til sammenligning er varmetætheden i det centrale af Holbæk by ca. 17 kWh/m², i boligområderne i Holbæk omkring 11-15 kWh/m² og i et erhvervsområde 70,9 kWh/m².